

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

11ο Πανελλήνιο Συμπόσιο Λατινικών Σπουδών
«ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΣΤΟΝ ΡΩΜΑΪΚΟ ΚΟΣΜΟ»
ΠΑΤΡΑ 5-8 Ιουνίου 2024

Τοποθεσία:

Πανεπιστήμιο Πατρών (5 Ιουνίου), Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών (6-8 Ιουνίου)

ΤΕΤΑΡΤΗ 5 ΙΟΥΝΙΟΥ

18:00 Εναρκτήρια τελετή στο Συνεδριακό Κέντρο του Πανεπιστημίου Πατρών, Αίθουσα Π.9

Κήρυξη έναρξης των εργασιών του συνεδρίου από τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πατρών, **κ. Χ. Μπούρα**

Χαιρετισμός από την Πρόεδρο του Τμήματος Φιλολογίας, **κ. Ε. Καρακάντζα**

11ο Πανελλήνιο Συμπόσιο Λατινικών Σπουδών: Στόχοι και προσδοκίες
Μ. Λίπκα, Καθηγητής Κλασικής Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών

11ο Πανελλήνιο Συμπόσιο Λατινικών Σπουδών: Η αξία μίας συνδυαστικής προσέγγισης
Ε. Κ. Παρτίδα, Δρ Αρχαιολόγος-Ιστ. Τέχνης, ΥΠΠΟ

20:00 Δείπνο στο Πάρκο της Ειρήνης (απέναντι από το κεντρικό κτήριο της Πρυτανείας)

ΠΕΜΠΤΗ 6 ΙΟΥΝΙΟΥ

1^η συνεδρία: 9:00-10:30

ΘΕΑΤΡΟ

Ιωάννα Παπαδοπούλου (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου)

«Τι σου θυμίζω; Ένδυμα, πλοκή και ζωγραφικοί πίνακες στους *Μεναιχμούς* του Πλάτου»

Ανθοφίλη Καλλέργη (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)

«Πρόσληψη του ρωμαϊκού θεάτρου στο *De Spectaculis* του Τερτυλλιανού»

Κώστας Παναγιωτάκης (University of Glasgow)

«Το ψηφιδωτό “του μίμου της μοιχείας” στην εξοχική έπαυλη της Noheda (περ. 400 μ.Χ.)»

10:30-11:00 διάλειμμα για καφέ

2^η συνεδρία 11:00-13:30

ΑΥΤΟΥΣΤΕΙΑ ΠΟΙΗΣΗ

Ελένη Περάκη-Κυριακίδου (ΑΠΘ)

«Οι άνεμοι στον Βιργίλιο και τον Οβίδιο και στις εικαστικές τέχνες της περιόδου»

Ευάγγελος Βλάχος (ΕΚΠΑ)

«*videt Iliacas ex ordine rugas*: Τέχνη και ποίηση στις τοιχογραφίες του ναού της Ήρας, *Αιν.* 1.453-493»

Ανδρέας Μιχαλόπουλος (ΕΚΠΑ)

«*Aurea Phoebi porticus a magno Caesare aperta fuit* (Prop. 2.31.1-2): Τέχνη και πολιτική στην ελεγεία του Προπέριου»

Χρυσάνθη Τσίτσιου-Χελιδόνη (ΑΠΘ)

«Ποίηση και εικαστικές τέχνες *sub specie aeternitatis*: Ένα σχόλιο για τη μνημειακή δύναμη της τέχνης από την οπτική του Ορατίου και του Οβιδίου»

Χαρίλαος Μιχαλόπουλος (ΔΠΘ)

«Αγάλματα και “αγάλματα” στις *Μεταμορφώσεις* του Οβιδίου»

13:30-15:00 διάλειμμα για γεύμα

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ 15:00-16:00

Μιχαήλ Πασχάλης (Πανεπιστήμιο Κρήτης)

«Περιγραφή και αφήγηση στις εγκιβωτισμένες και τις ελεύθερες εκφράσεις από τον Όμηρο μέχρι τον Κλαυδιανό»

16:00-16:30 διάλειμμα για καφέ

3η συνεδρία: 16:30-19:00

ΚΙΚΕΡΩΝΑΣ

Γιάννης Ντεληγιάννης (ΔΠΘ)

«Η περιγραφή της τέχνης και η τέχνη της περιγραφής ως δομικά στοιχεία της επιχειρηματολογίας του Κικέρωνα στους πολιτικούς διαλόγους του»

Γεωργία Τσούνη (Πανεπιστήμιο Κρήτης)

«Ο κόσμος ως τεχνούργημα στο δεύτερο βιβλίο του *De Natura Deorum* του Κικέρωνα»

Γαβριήλ Ευαγγέλου (Ιόνιο Πανεπιστήμιο)

«Τέχνη και λογοτεχνία: Το όραμα του Κικέρωνα για τον ιδανικό ρήτορα»

Παναγιώτης Ν. Κοντονάσιος (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)

«Τα *Αμαλθεία* του Αττικού και του Κικέρωνα: Εκφάνσεις της τέχνης και της λογοτεχνίας της εποχής»

Παναγιώτης Αθανασόπουλος (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)

«Αναπαριστώντας την ηδονή ως βασίλισσα: Κλεάνθης, Κικέρων, Αυγουστίνος»

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 7 ΙΟΥΝΙΟΥ

4η συνεδρία: 9:00-10:00

ΜΕΤΑ-BIRGIJIANO EPOS

Γιώργος Πρέκας (University College Dublin)

«Εικαστική σκέψη στα *Αστρονομικά* του Μανίλιου: Ο κόσμος και το ποίημα ως αριστοτεχνήματα»

Αγγελική-Νεκταρία Ρούμπου (Ακαδημία Αθηνών)

«Θρίαμβος και μνημειακότητα στα *Καρχηδονιακά* του Σίλιου Ιταλικού»

10:00-10:30 διάλειμμα για καφέ

5η συνεδρία: 10:30-12:00

ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ – ΚΗΠΟΙ

Δημήτρης Ράιος (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)

«Ο Ιππόλυτος του Ευριπίδη, η Φαίδρα του Σενέκα και ο Ιππόλυτος των Εικόνων του Φλάβιου Φιλόστρατου»

Χουλιαρά-Ράιου Ελένη (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)

«Εικαστικές παπυρικές πληροφορίες ρωμαϊκής εποχής»

Αρτεμισία Αρχοντογεώργη (ΔΠΘ)

«Κήποι από χρώμα και λέξεις: Εξερευνώντας οπτικές και κειμενικές αναπαραστάσεις του ρωμαϊκού *hortus*»

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ 12:00-13:00

Κωνσταντίνος Λ. Ζάχος (Επίτιμος Έφορος Αρχαιοτήτων)

«Τα στεφάνια των Καισάρων: Φιλολογικές πηγές και εικονογραφία για το θριαμβικό στεφάνι του Οκταβιανού Αυγούστου»

13:00-14:30 διάλειμμα για γεύμα

6^η συνεδρία: 14:30-16:00

ΒΟΥΚΟΛΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Ευάγγελος Καρακάσης (ΑΠΘ)

«Η ποιητική της αρχιτεκτονικής και η αρχιτεκτονική της ποιητικής στο μεταβεργλιανό βουκολικό είδος»

Ελένη Ντάνου (ΕΚΠΑ)

«Αρχιτεκτονική και ποιητική τέχνη στις *Εκλογές* του Καλπούρνιου Σικελού»

Γεώργιος Παρασκευιώτης (ΔΠΘ)

«Έκφρασις και χιούμορ στην *Εκλογή* 7 του Καλπούρνιου Σικελού»

16:00-16:30 διάλειμμα για καφέ

7^η συνεδρία: 16:30-18:30

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΑΣΤΙΚΟ ΤΟΠΙΟ – ΓΛΥΠΤΙΚΗ

Μυρτώ Γκαράνη (ΕΚΠΑ)

«Από το *exemplar picturae* στο *exemplar aeternum*: Πλατωνικές επιρροές στην ζωγραφική του Σενέκα (*Επιστολή* 58)»

Σωκράτης Κουρσούμης (Υπουργείο Πολιτισμού)

«Τα πρώτα χρόνια της *Colonia Laus Iulia Corinthiensis*»

Σοφία Γεωργακοπούλου (ΕΚΠΑ)

«*Polycliti ubique labor*: Οι αρετές του Πολύκλειτου κατά τους Ρωμαίους συγγραφείς»

ΣΑΒΒΑΤΟ 8 ΙΟΥΝΙΟΥ

8η συνεδρία: 9:30-11:00

ΕΠΟΣ ΚΑΙ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Αναστάσιος Νικολόπουλος (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου)

«Περιγραφή και αφήγηση: Η χρήση των χρόνων στις επικές εκφράσεις»

Στέλιος Παναγιωτάκης (Πανεπιστήμιο Κρήτης)

«Σώμα και τέχνη στα *Σατυρικά* του Πετρωνίου»

Βασίλης Ευαγγελίδης (Ερευνητικό Κέντρο Αθηνά, Ξάνθη)

« Η αρχαιολογία της ρωμαϊκής Μακεδονίας μέσα από τα μάτια του «Όνου – Λούκιου»

11:00-11:30 διάλειμμα για καφέ

9η συνεδρία: 11:30-13:00

ΑΥΣΟΝΙΟΣ

Ελένη Γκαστή (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)

«*Ausonius Cupido Cruciatius*: Από τη θέα των εικόνων στη θέα των λόγων»

Φώτιος Πολυμεράκης (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)

«Οι εικαστικές τέχνες ως πηγή έμπνευσης στην ποίηση του Αυσόνιου»

Βασίλειος Παππάς (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)

«Συμβουλές σε έναν ζωγράφο: Αυσόνιος (*Biss.* 5, 6 και *Epigr.* 11) και *AL* 23 R.² (= 10 S.-B.)»

13:00-14:30 διάλειμμα για γεύμα

10η συνεδρία: 14:30-16:00

ΥΣΤΕΡΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ - ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ – ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

Δημήτριος Νικήτας (ΑΠΘ)

«Καλλιτεχνία και λογοτεχνία στον Οπτατιανό Πορφύριο»

Στέλλα Προϊόβολου (ΕΚΠΑ)

«Διάλογος μεσαιωνικής λατινικής λογοτεχνίας και μουσικής»

Ρουμπίνη Δημοπούλου (ΕΚΠΑ)

«Leon Battista Alberti, *De pictura*: Κειμενικές απεικονίσεις της αναγεννησιακής τέχνης»

Οργανωτική Επιτροπή:

- **Γιώργος Καζαντζίδης** (Επίκουρος Καθηγητής Λατινικής Φιλολογίας, Τμήμα Φιλολογίας Πανεπιστημίου Πατρών, gzazantzidis@upatras.gr)
- **Μιχαήλ Λίπκα** (Καθηγητής Κλασικής Φιλολογίας, Τμήμα Φιλολογίας Πανεπιστημίου Πατρών, lipka@upatras.gr)
- **Κατερίνα Οικονομοπούλου** (Επίκουρη Καθηγήτρια Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας, Τμήμα Φιλολογίας Πανεπιστημίου Πατρών, oikonomk@upatras.gr)
- **Έλενα Παρτίδα** (Δρ Αρχαιολόγος - Ιστ.Τέχνης, Υπουργείο Πολιτισμού, epartida@culture.gr)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

(με τη σειρά παρουσίασης κατά το πρόγραμμα)

ΘΕΑΤΡΟ

Ιωάννα Παπαδοπούλου

«Τι σου θυμίζω; Ένδυμα, πλοκή και ζωγραφικοί πίνακες στους *Μεναίχμους* του Πλάτου»

Αντικείμενο της ανακοίνωσης είναι η σκηνή "παρενδυσίας" (στ. 77-219) του Επιδάμνιου Μεναίχμου στους "Μεναίχμους" του Πλάτου με επίκεντρο την τεκμηρίωση μιας ιδιάζουσας κλοπής και μιας ακόμη πιο αναπάντεχης συμπεριφοράς μέσω δύο γνωστών μυθολογικών εικόνων (αρπαγή Αδώνιδος και Γανυμήδη) που αναφέρονται ως γνωστές ζωγραφίες. Η συζήτηση θα στραφεί στο πώς οι πίνακες αυτοί μπορεί να "ζωγραφίσουν" και να επεξηγήσουν κωμικές καταστάσεις.

Ανθοφίλη Καλλέργη

«Πρόσληψη του ρωμαϊκού θεάτρου στο *De Spectaculis* του Τερτυλλιανού»

Στόχος της παρουσίασης είναι να αναδείξει τον τρόπο με τον οποίο προβάλλεται το ρωμαϊκό θέατρο στο *De Spectaculis* του Τερτυλλιανού (196 μ.Χ.). Στο συγκεκριμένο έργο, ο Τερτυλλιανός, αφού πρώτα εξετάσει την προέλευση των ρωμαϊκών *spectacula* (ιππόδρομος, θέατρο, μονομαχίες και θηριομαχίες) και βασισμένος παράλληλα σε χωρία της Αγίας Γραφής, επιδιώκει να τα καταδικάσει ως ανήθικα κι άμεσα συνδεδεμένα με την ειδωλολατρία. Μέσα από την ανάλυση επιλεγμένων αποσπασμάτων που θα εστιάζουν περισσότερο στο θέατρο, θα φανεί η αξία του *De Spectaculis* ως μία αξιόλογη πηγή για τη θρησκεία και τα ήθη της εποχής, η οποία άσκησε σημαντική επίδραση σε ανάλογα κείμενα των μεταγενέστερων Χριστιανών συγγραφέων.

Κώστας Παναγιωτάκης

«Το ψηφιδωτό "του μίμου της μοιχείας" στην εξοχική έπαυλη της Noheda (περ. 400 μ.Χ.)»

Ελάχιστα είναι τα σωζόμενα μνημεία του ελληνορωμαϊκού υλικού πολιτισμού που απεικονίζουν σκηνές έργων από το θέατρο του μίμου και κανένα από τα μνημεία αυτά δεν βρίσκεται στην Ιταλία. Μέχρι πρόσφατα, τα μόνα σίγουρα εικαστικά τεκμήρια από παραστάσεις του μίμου στη Μεσόγειο ήταν μια πήλινη λυχνία της ελληνοιστικής περιόδου από την Αθήνα, ένα ανάγλυφο από το προσκήνιο στο θέατρο στη Σαβράθα (γύρω στα 200 μ.Χ.) και μια σειρά γκραφίτι στο θέατρο της Εφέσου (ίσως του 5ου ή 6ου αι.). Ωστόσο, οι αρχαιολογικές ανασκαφές που έγιναν μεταξύ του 2005 και του 2008 στη Noheda, περιοχή στην επαρχία Cuenca στην κεντρική Ισπανία, έφεραν στο φως ένα

ψηφιδωτό που αποδεικνύει με θαυματικό τρόπο πόσο πολύ μπορούν να βοηθήσουν την κειμενοκεντρική έρευνα του αρχαίου θεάτρου τα αρχαιολογικά ευρήματα. Το ψηφιδωτό αυτό απεικονίζει σκηνή από τον λεγόμενο «μίμο της μοιχείας», για τον οποίο δεν έχουμε στη διάθεσή μας τα θεατρικά κείμενα αλλά τις μαρτυρίες του Οβίδιου, του Ιουβενάλη και του Χορίκιου. Πολλά από τα ερωτήματα που προκύπτουν από το ψηφιδωτό μένουν αναπάντητα. Σκοπός της ομιλίας μου είναι να εξετάσω πώς το ψηφιδωτό διαλέγεται με τη παράδοση του μίμου ως λογοτεχνικού είδους και δημοφιλούς θεάματος και ποιά η σημασία του ευρήματος αυτού για την αυτοπαρουσίαση του ιδιοκτήτη της ρωμαϊκής έπαυλης

ΑΥΤΟΥΣΤΕΙΑ ΠΟΙΗΣΗ

Ελένη Περάκη-Κυριακίδου

«Οι άνεμοι στον Βιργίλιο και τον Οβίδιο και στις εικαστικές τέχνες της περιόδου»

Οι άνεμοι έχουν συχνά τη δική τους συμμετοχή τόσο στον Βιργίλιο όσο και στον Οβίδιο. Σε κάποιες περιπτώσεις τα ονόματά τους σχηματίζουν καταλόγους. Στην εργασία θα διερευνηθεί συγκριτικά ο τρόπος με τον οποίον παρουσιάζονται αφενός στο Ρωμαϊκό έπος και αφετέρου στις εικαστικές τέχνες της περιόδου. Η πιο γνωστή περίπτωση από τις εικαστικές τέχνες είναι οι Αέρηδες στην Πλάκα της Αθήνας, δηλαδή το Ωρολόγιο του Κυρρήστου του 1ου αι. π.Χ.

Ευάγγελος Βλάχος

«*videt Iliacas ex ordine pugnas*: Τέχνη και ποίηση στις τοιχογραφίες του ναού της Ήρας, Αιν. 1.453-493»

Στην παρούσα εισήγηση μελετάται η έκφραση των τοιχογραφιών στον ναό της Καρχηδόνας στο πρώτο βιβλίο της *Αινειάδας* (453-493). Πιο συγκεκριμένα, η εισήγηση θα εστιάσει στον τρόπο με τον οποίο η έκφραση των τρωικών τοιχογραφιών προσλαμβάνεται από τον θεατή Αινεία, μέσα από τα μάτια του οποίου ο αναγνώστης βλέπει τις εικόνες, και το νόημα που παράγεται από αυτήν την πρόσληψη για το αφηγηματικό περικείμενο του πρώτου βιβλίου. Ακόμη, η έκφραση θα προσεγγιστεί και από δύο άλλες απόψεις, που και οι δύο πιθανώς συγκλίνουν στην επίδραση που δέχτηκε το βεργιλιανό κείμενο από την τέχνη και την αρχιτεκτονική. Η πρώτη θα είναι η μελέτη των τοιχογραφιών σε σχέση με ένα πιθανό, αν και χαμένο πια, πρότυπο, την περιγραφή ενός συμπλέγματος γλυπτών στο ναό του Δία στο *Agrigentum* στο *Bellum Poenicum* του Ναίβιου, και η δεύτερη θα είναι η σχέση τους με το ευρύτερο αυγούστειο πολιτισμικό (κυρίως αρχιτεκτονικό) περιβάλλον.

Ανδρέας Μιχαλόπουλος

«*Aurea Phoebi porticus a magno Caesare aperta fuit* (Prop. 2.31.1-2): Τέχνη και πολιτική στην ελεγεΐα του Προπέρτιου»

Στόχος της ανακοίνωσης είναι η διερεύνηση της σχέσης και αλληλεπίδρασης μεταξύ τέχνης και πολιτικής στην ελεγεΐα του Προπέρτιου. Συγκεκριμένα, η προσοχή θα επικεντρωθεί στον τρόπο με τον οποίο ο ελεγεΐακός ποιητής περιγράφει και

αποτυπώνει στο έργο του την στοά και το ναό του Απόλλωνα στον Παλατίνο λόφο, με έμφαση πρωτίστως στην ελεγγεία 2.31 (και δευτερευόντως στην ελεγγεία 4.6). Επίσης, θα επιχειρηθεί η ανάδειξη της 'θέασης' ως αναγνωστικής πρακτικής και θα διερευνηθούν οι τρόποι με τους οποίους ο θεατής (ποιητής και αναγνώστης) προσλαμβάνει την αισθητική αλλά και ιδεολογική εμπειρία ενός έργου τέχνης.

Χρυσάνθη Τσίτσιου-Χελιδόνη

«Ποίηση και εικαστικές τέχνες *sub specie aeternitatis*: Ένα σχόλιο για τη μνημειακή δύναμη της τέχνης από την οπτική του Ορατίου και του Οβιδίου»

Η σύγκριση της ποίησης, που μπορεί να καταστήσει αθάνατο κάθε αντικείμενό της, με τις εικαστικές τέχνες και τη δική τους δύναμη να χαρίσουν την αθανασία σε ό,τι αποκτά μορφή μνημείου απασχολεί τον Οράτιο και τον Οβίδιο, δύο μεγάλους ποιητές των αυγούστειων χρόνων που συνδέονται μεταξύ τους με εκλεκτικές συγγένειες. Πέρα από την ακριβή παρουσίαση αυτής της στάσης, ερώτημα κύριο, στο οποίο επιδιώκει να απαντήσει η συγκεκριμένη εισήγηση, αποτελεί η σχέση της ορατιακής και οβιδιακής σύλληψης με την προηγούμενη λογοτεχνική παράδοση και με το σύγχρονό τους ιστορικό πλαίσιο.

Χαρίλαος Μιχαλόπουλος

«Αγάλματα και "αγάλματα" στις Μεταμορφώσεις του Οβιδίου»

Η ανακοίνωση έχει ως στόχο να μελετήσει την ποικιλία των μορφών και των λειτουργιών των αγαλμάτων στις οβιδιανές Μεταμορφώσεις. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί σε ζητήματα, όπως: το άγαλμα ως αντικείμενο και η αγαλματικότητα ως δυναμική διαδικασία μεταξύ θεατή και έργου τέχνης, η πολυσημία (αισθητική, ιδεολογική, αφηγηματική) του αγάλματος, το άγαλμα ως αμφίσημος «τόπος» μεταξύ μονιμότητας και ρευστότητας, μηχανισμοί και συμβολισμοί της κειμενοποίησης της αισθητικής εμπειρίας.

Μιχαήλ Πασχάλης

«Περιγραφή και αφήγηση στις εγκιβωτισμένες και τις ελεύθερες εκφράσεις από τον Όμηρο μέχρι τον Κλαυδιανό»

Η έκφραση, με τη στενότερη έννοια της περιγραφής ενός έργου τέχνης, εμφανίζεται για πρώτη φορά στον Όμηρο, εγκιβωτισμένη στην επική αφήγηση. Οι πιο γνωστές εκφράσεις στην ελληνορωμαϊκή λογοτεχνία (το θέμα υπερβαίνει εξ αντικειμένου τον «ρωμαϊκό κόσμο») ανήκουν σε αυτή την κατηγορία. Αφήγηση συναντάμε όμως και εντός της εκφράσεως, ήδη στον Όμηρο. Η σχέση ανάμεσα στην περιγραφή και στην αφήγηση, εξωτερική και εσωτερική, είναι δυναμική, μια διαρκής και εξελισσόμενη διαπάλη ανάμεσα στη διάσταση του χώρου (*das Nebeneinander*) και τη διάσταση του χρόνου (*das Nacheinander*), για να χρησιμοποιήσω την ορολογία του Lessing. Στην ιστορία της εξέλιξης της έκφρασης απαντούν περιπτώσεις αιχμής και της πρώτης και της δεύτερης διάστασης. Άκρως ενδιαφέρουσα περίπτωση αποτελούν οι ελεύθερες εκφράσεις, όπου η απουσία της εξωτερικής αφήγησης 'απελευθερώνει' τον ποιητή, οδηγώντας στη σχεδόν ολοκληρωτική εξαφάνιση και της εσωτερικής αφήγησης και σε νέες περιγραφικές τεχνικές.

ΚΙΚΕΡΩΝΑΣ

Γιάννης Ντεληγιάννης

«Η περιγραφή της τέχνης και η τέχνη της περιγραφής ως δομικά στοιχεία της επιχειρηματολογίας του Κικέρωνα στους πολιτικούς διαλόγους του»

Σε συνέχεια πρόσφατων εργασιών που καταδεικνύουν ότι οι εικόνες του φυσικού περιβάλλοντος και οι περιγραφές τους από τον Κικέρωνα στους δύο πολιτικούς διαλόγους του *De re publica* και *De legibus* δεν αποτελούν απλώς διακοσμητικά στοιχεία των έργων του προς τέρψη του αναγνώστη ή στο πλαίσιο επίτευξης μιας σχετικής αληθοφάνειας και σύνδεσης του περιεχομένου τους με ένα περιβάλλον οικείο στον αναγνώστη, αλλά είναι στοιχεία άρρηκτα συνδεδεμένα με το περιεχόμενο των έργων αυτών και συμβάλλουν στην ενίσχυση και στην ανάδειξη της επιχειρηματολογίας που αναπτύσσει σε αυτά ο Κικέρων, στην παρούσα ανακοίνωση εξετάζεται πώς η περιγραφή τεχνουργημάτων (της σφαίρας του Αρχιμήδη και του ταύρου του Φάλαρη) και της αρχιτεκτονικής πόλεων (Συρακουσών, Αθήνας και Ρώμης), καθώς και – εν συντομία – του δραματικού χώρου στους πολιτικούς διαλόγους του συμβάλλει στην πολιτική επιχειρηματολογία, αποτελεί δομικό στοιχείο των δύο διαλόγων και συνδιαλέγεται με την προγενέστερή τους ελληνική και τη μεταγενέστερή τους ευρωπαϊκή τέχνη. Παρόμοιο ρόλο φαίνεται ότι επιτελούν και δύο παρομοιώσεις με αναφορά στην τέχνη (οι ελληνικές ακτές ως πλεκτό συνυφασμένο με εκείνες βαρβαρικών χωρών, και η ρωμαϊκή πολιτεία ως ζωγραφικός πίνακας), όπως τις χρησιμοποιεί ο Κικέρων ως λογοτεχνικά σχήματα στον *De re publica* διάλογο.

Γεωργία Τσουνή

«Ο κόσμος ως τεχνούργημα στο δεύτερο βιβλίο του *De Natura Deorum* του Κικέρωνα»

Σύμφωνα με τους Στωϊκούς, το σύμπαν εμπεριέχει λογική και σκοπό καθώς συνέχεια από μια υπέρτατη, θεϊκή, έλλογη δύναμη. Η δύναμη αυτή, που περιγράφεται και ως «τεχνικόν πύρ», χαρίζει στον κόσμο τις ιδιότητες ενός ιδανικού τεχνουργήματος που διέπεται από αρμονία, τάξη, ενότητα και ομορφιά. Αφού συζητηθούν τα βασικά χαρακτηριστικά του κόσμου-τεχνουργήματος (και σε σχέση με τις πλατωνικές τους απηχήσεις) στο δεύτερο βιβλίο του *De Natura Deorum*, η παρουσίαση θα επικεντρωθεί στο πώς ο Κικέρωνας εντάσσει στην επιχειρηματολογία του στωϊκού χαρακτήρα Βάλβου την αναλογία ανάμεσα στο σύμπαν και σε ένα ανθρώπινο προϊόν «τέχνης» που λειτουργεί ως μίμημα του κόσμου. Ως τέτοιο αντικείμενο σύγκρισης μεταξύ ανθρώπινης και «κοσμικής» τέχνης λειτουργεί η «σφαίρα» ελληνικής προέλευσης (σχετίζεται ειδικότερα με τον Ποσειδώνιο και τον Αρχιμήδη στο *ND* 2.88) που αναπαριστά το σύμπαν και τις κινήσεις των ουρανίων σωμάτων και αποτελούσε αντικείμενο θαυμασμού στη Ρώμη του 1ου αιώνα π.Χ. Στο πλαίσιο αυτής της αναλογίας, ο Κικέρωνας αναπτύσσει ένα *a fortiori* επιχείρημα για την ανωτερότητα της φύσης έναντι της τέχνης, ενώ ταυτόχρονα μας δίνει ένα παράδειγμα της επιρροής του υλικού πολιτισμού στη λογοτεχνική παραγωγή του 1ου αιώνα π.Χ.

Γαβριήλ Ευαγγέλου

«Τέχνη και λογοτεχνία: Το όραμα του Κικέρωνα για τον ιδανικό ρήτορα»

Στα έργα του Κικέρωνα η τέχνη και η λογοτεχνία αναδεικνύονται ως εγγενή στοιχεία ενός ρήτορα. Στο *De oratore* οι λέξεις περιγράφουν εικόνες με ενάργεια και η ρητορική παρουσιάζεται ως ένα είδος τέχνης. Η παρούσα ανακοίνωση φιλοδοξεί να εξετάσει χωρία από ρητορικούς λόγους (*In Verrem*), φιλοσοφικές πραγματείες (*Tusculanae disputationes*, *De officiis*) και επιστολές του Κικέρωνα (*Ad Atticum*, *Ad Familiares*), προκειμένου να καταδείξει πώς η τέχνη και η λογοτεχνία συμβάλλουν στη σφουρηλάτηση του ιδανικού ρήτορα.

Παναγιώτης Ν. Κοντονάσιος

«Τα Αμαλθεία του Αττικού και του Κικέρωνα: Εκφάνσεις της τέχνης και της λογοτεχνίας της εποχής»

Σκοπός της εισήγησης είναι να παρουσιαστεί η τοπογραφία των Αμαλθειών που είχαν στην ιδιοκτησία τους οι δύο επιστήθιοι φίλοι, όπως αυτή προκύπτει από τις κικερώνειες βασικά αλλά και από άλλες λογοτεχνικές πηγές. Η τοπογραφία αυτή θα οδηγήσει ακολούθως σε λογοτεχνικές προεκτάσεις που αναδεικνύουν τη σχέση του υλικού στοιχείου της τέχνης με τη λογοτεχνία της εποχής.

Παναγιώτης Αθανασόπουλος

«Αναπαριστώντας την ηδονή ως βασίλισσα: Κλεάνθης, Κικέρων, Αυγουστίνος»

Στην ανακοίνωση εξετάζεται η περιγραφή της ηδονής ως βασίλισσας στο πλαίσιο της επιχειρηματολογίας του *De finibus* του Κικέρωνα και του *De civitate Dei* του Αυγουστίνου. Η περιγραφή αυτή προέρχεται από την απολεσθείσα πραγματεία *Περί ηδονής* του Κλεάνθη και φαίνεται πως βασίστηκε σε έναν ζωγραφικό πίνακα, πιθανόν στο επίσης απολεσθέν έργο του Απελλή *Η συσκοφαντία*, το οποίο περιγράφει ο Λουκιανός στο έργο του *Περί τοῦ μὴ ῥαδίως πιστεύειν διαβολῆ*.

ΜΕΤΑ-ΒΙΡΓΙΛΙΑΝΟ ΕΠΟΣ

Γιώργος Πρέκας

«Εικαστική σκέψη στα *Αστρονομικά* του Μανίλιου: Ο κόσμος και το ποίημα ως αριστοτεχνήματα»

Η ομιλία ερευνά την εικαστική σκέψη στα *Αστρονομικά* του Μανίλιου, και πιο συγκεκριμένα επικεντρώνεται στην απεικόνιση του σύμπαντος και του ποιήματος ως αρχιτεκτονημάτων. Μέσω της χρήσης κατασκευαστικής ορολογίας για την περιγραφή του σύμπαντος (λ.χ. *opus*, *struere*, *condere*, *tecta*), το τελευταίο παρουσιάζεται στα *Αστρονομικά* ως ένα αρμονικό κτίσμα, με τον Θεό να παίζει τον ρόλο του ύψιστου αρχιτέκτονα. Μέσω της χρήσης παρόμοιας φρασεολογίας για την περιγραφή του ποιήματος, αυτό προβάλλεται ως μία αρμονική καλλιτεχνική κατασκευή/σύνθεση. Την ίδια στιγμή, σε ευθυγράμμιση με την ιδεολογία του ποιήματος σχετικά με την απόλυτη ενότητα του σύμπαντος, την μοιροκρατία που το διέπει, αλλά και το θεϊκό στοιχείο που ενυπάρχει στο ανθρώπινο γένος, το ποιητικό υποκείμενο λαμβάνει τον ρόλο του Θεού σε μικρότερη κλίμακα και, συνθέτοντας/κατασκευάζοντας τα *Αστρονομικά*, στην ουσία ανασυνθέτει/ανακατασκευάζει με στίχους τον κόσμο σε μικρογραφία. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις της περιγραφής των αστερισμών στο πρώτο βιβλίο του ποιήματος

και της γη στο τέταρτο. Τα Αστρονομικά αναδύονται ως ένα μέρος του κόσμου, του οποίου τις ιδιότητες και τη δομή μιμούνται, και ταυτόχρονα αποτελούν μια καλλιτεχνική αντανάκλασή του.

Αγγελική-Νεκταρία Ρούμπου

«Θριάμβος και μνημειακότητα στα Καρχηδονιακά του Σίλιου Ιταλικού»

Η ομιλία εστιάζει στο τέλος των Καρχηδονιακών του Σίλιου Ιταλικού και στην ανάδειξη της μνημειακής λειτουργίας του έπους. Μέσα από τη μελέτη των δύο τελευταίων σκηνών του έπους, του θριάμβου του Σκιπίωνα και της εικόνας του Αννίβα ως δραπέτη, φανερώνεται η λειτουργία της εκφράσεως ως μεθόδου κλεισίματος και ολοκλήρωσης του έπους. Τέλος, προβάλλεται η σημασία του θεάματος και της μνημειακότητας στη Φλαβιανή Ρώμη, καθώς και η επιθυμία του Σίλιου να καθιερώσει τα Καρχηδονιακά ως το λογοτεχνικό μνημείο της εποχής του.

ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ – ΚΗΠΟΙ

Δημήτρης Ράιος

«Ο Ιππόλυτος του Ευριπίδη, η Φαίδρα του Σενέκα και ο Ιππόλυτος των Εικόνων του Φλάβιου Φιλόστρατου»

Ο Ιππόλυτος των Εικόνων του Φιλόστρατου ως ζωγραφική σύνθεση αντλεί την έμπνευσή του από την τραγωδία και τη μυθολογική παράδοση, το ίδιο και η έκφρασις του Λήμνιου σοφιστή που περιγράφει την εικόνα ακολουθώντας τους κανόνες του είδους. Εκτός από την ομώνυμη τραγωδία του Ευριπίδη ο Φιλόστρατος πρέπει να γνώριζε και τη Φαίδρα του Σενέκα.

Χουλιαρά-Ράιου Ελένη

«Εικαστικές παπυρικές πληροφορίες ρωμαϊκής εποχής»

Παπυρικά έγγραφα της ρωμαϊκής Αιγύπτου, στην πλειονότητά τους σε ελληνική γλώσσα, εγγράφονται στις έμμεσες εικαστικές πηγές με πολύτιμες πληροφορίες για την τέχνη της εποχής, τα ζωγραφικά υλικά και την κοινωνική θέση ζωγράφων και γλυπτών. Αν και απέχουν πολύ από τις εκφράσεις ή όμιλίας, οι παπυρικές ειδήσεις συναντούν τη Γραμματεία και την Αρχαιολογία.

Αρτεμισία Αρχοντογεώργη

«Κήποι από χρώμα και λέξεις: Εξερευνώντας οπτικές και κειμενικές αναπαραστάσεις του ρωμαϊκού *hortus*»

Η ανακοίνωση επιχειρεί να εξετάσει την πλούσια αλληλεπίδραση μεταξύ εικόνας και γλώσσας στις οπτικές και κειμενικές αναπαραστάσεις του ρωμαϊκού *hortus* με έμφαση στις οικοκριτικές αφηγήσεις που υφαίνονται στο μωσαϊκό της ρωμαϊκής κηποτεχνικής αισθητικής και να φωτίσει τη συμβιωτική σχέση μεταξύ του οπτικού και του κειμενικού στην αποτύπωση των συνυποδηλώσεων των περικλειστων αυτών χώρων.

Κωνσταντίνος Α. Ζάχος

«Τα στεφάνια των Καισάρων: Φιλολογικές πηγές και εικονογραφία για το θριαμβικό στεφάνι του Οκταβιανού Αυγούστου»

Στην ανακοίνωση επιχειρείται μια επισκόπηση των πληροφοριών που μας παρέχουν οι λατινικές και ελληνικές φιλολογικές πηγές σχετικά με τα τιμητικά στεφάνια των Ρωμαίων αξιωματούχων και πολιτών κατά περίσταση και ειδικότερα για τα στεφάνια στους θριάμβους. Στο δεύτερο μέρος της ανακοίνωσης επιχειρείται η ταύτιση του στεφανιού που έφερε ο Οκταβιανός Αύγουστος κατά τον τριπλό θρίαμβό του το 29 π.Χ., συνδυάζοντας τις πληροφορίες των πηγών με την παράσταση του θριάμβου στην ανάγλυφη ζωφόρο από το μνημείο της νίκης του Ακτίου στη Νικόπολη.

ΒΟΥΚΟΛΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Ευάγγελος Καρακάσης

«Η ποιητική της αρχιτεκτονικής και η αρχιτεκτονική της ποιητικής στο μεταβεργιλιανό βουκολικό είδος»

Ελένη Ντάνου

«Αρχιτεκτονική και ποιητική τέχνη στις Εκλογές του Καλπούρνιου Σικελού»

Η σχέση τέχνης, θέασης και ποιητικής καθιερώνεται ως θεμελιώδης για το βουκολικό είδος ήδη από το πρώτο βουκολικό Ειδύλλιο του Θεοκρίτου. Η παρούσα ομιλία θα εστιάσει στην βουκολική συλλογή Εκλογές του Καλπούρνιου Σικελού με στόχο να αναδείξει πώς η αστική αρχιτεκτονική της Ρώμης συνδιαλέγεται με το βουκολικό τοπίο, καθώς και δοκιμάζει τα ειδολογικά όρια της βουκολικής ποίησης.

Γεώργιος Παρασκευιώτης

«Έκφρασις και χιούμορ στην Εκλογή 7 του Καλπούρνιου Σικελού»

Στην αρχαιότητα ο λογοτεχνικός τόπος της έκφρασης, ορισμένος σύμφωνα με τους ρητοροδιδάσκαλους ως ο περιγραφικός λόγος που επιτυγχάνει να φέρει ένα θέμα μπροστά στα μάτια του κοινού με εικαστική ζωντάνια, είχε πολλές και διάφορες μορφές ενώ τα θέματα μιας έκφρασης, όπως αυτά παρατίθενται στα αρχαία εγχειρίδια ρητορικής, περιλάμβαναν κυρίως πρόσωπα, πράξεις, τοποθεσίες, εποχές, γεγονότα, φυτά, ζώα, εορταστικά θεάματα και πολλά άλλα μεταξύ των οποίων και έργα τέχνης. Στη σύγχρονη λογοτεχνική κριτική, όμως, έκφραση είναι ένα κείμενο ή κειμενικό απόσπασμα που περιγράφει έργα τέχνης και, παρά το γεγονός ότι ο κάθε μελετητής μπορεί να αντιλαμβάνεται διαφορετικά τον όρο «έργα τέχνης», σχετίζεται στενά με τις εικαστικές τέχνες, μια κατηγορία που μπορεί να συμπεριλαμβάνει κτήρια και μνημεία. Σε αυτή την κατηγορία συγκαταλέγεται η έκφραση που εμφανίζεται στο τελευταίο ποίημα της συλλογής του Καλπούρνιου Σικελού και περιγράφει το ξύλινο αμφιθέατρο που κατασκευάστηκε πολύ πιθανόν στα πρώτα χρόνια διακυβέρνησης του Νέρωνα (57

μ.Χ.) προκειμένου να φιλοξενεί τα εορταστικά θεάματα προς τιμή του αυτοκράτορα. Η παρούσα ανακοίνωση λοιπόν καταπιάνεται με τη συγκεκριμένη έκφραση επιχειρώντας να αναδείξει τα χιουμοριστικά στοιχεία της περιγραφής του αμφιθεάτρου και των εορταστικών εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται εκεί, όπως παρουσιάζονται από τον βουκόλο Κορύδωνα.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΑΣΤΙΚΟ ΤΟΠΙΟ – ΓΛΥΠΤΙΚΗ

Μυρτώ Γκαράνη

«Από το *exemplar picturae* στο *exemplar aeternum*: Πλατωνικές επιρροές στην ζωγραφική του Σενέκα (Επιστολή 58)»

Θα μελετηθεί ο τρόπος με τον οποίο ο Σενέκας πραγματεύεται τις πλατωνικές Ιδέες, χρησιμοποιώντας την πλατωνική παρομοίωση της ζωγραφικής, όπως την συναντάμε κυρίως στην *Πολιτεία* και τον *Τίμαιο*. Ο Σενέκας εντάσσει την παρομοίωση αυτή στο πλαίσιο του διακειμενικού του διαλόγου με τον Βιργίλιο και τον Οράτιο.

Σωκράτης Κουρσούμης (Υπουργείο Πολιτισμού)

«Τα πρώτα χρόνια της *Colonia Laus Iulia Corinthiensis*»

Στην ανακοίνωση θα περιγραφεί η ίδρυση της αποικίας το 44 π.Χ., σύμφωνα με τις αρχαίες πηγές και τα αρχαιολογικά ευρήματα, θα παρουσιαστούν στοιχεία σχετικά με την άγνωστη περίοδο της ηγεμονίας του Μάρκου Αντωνίου, και τέλος θα γίνει λόγος για το πώς αποκρυσταλλώθηκε η ταυτότητα της πόλης στα χρόνια του Αυγούστου, λαμβάνοντας υπόψη επιγραφικές και νομισματικές μαρτυρίες, αλλά και τις πολεοδομικές και αρχιτεκτονικές αλλαγές που προωθήθηκαν.

Σοφία Γεωργακοπούλου

«*Polycliti ubique labor*: Οι αρετές του Πολύκλειτου κατά τους Ρωμαίους συγγραφείς»

Εξετάζονται οι αναφορές στον γλύπτη Πολύκλειτο στη ρωμαϊκή γραμματεία: σε ρητορικά συγγράμματα (Κικέρων, Κοϊντιλιανός), σε τεχνικά συγγράμματα (Βιτρούβιος, Κολουμέλλας, Πλίνιος Πρεσβύτερος), σε ποιητές (Στάτιος, Μαρτιάλης, Ιουβενάλης). Μελετάται η μεταφορική χρήση όρων γλυπτικής και αισθητικής του πολυκλείτειου κλασικισμού σε λογοτεχνικά και ρητορικά συμφραζόμενα κατά τη *Respublica* και τους αυτοκρατορικούς χρόνους. Διερευνώνται επίσης οι ηθικές συνδηλώσεις της πλαστικής του γυμνού ρωμαλέου κάλλους, σύμφωνα με τον Κανόνα του Πολύκλειτου, όπως αυτή μεταπλάθεται σε 'σχεδόν τέλεια' (*plane perfecta*) εκλεκτικιστική τέχνη σε Ρωμαίους συγγραφείς.

ΕΠΟΣ ΚΑΙ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Αναστάσιος Νικολόπουλος

«Περιγραφή και αφήγηση: Η χρήση των χρόνων στις επικές εκφράσεις»

Σύμφωνα με τον παραδοσιακό ορισμό, η έκφρασις συνιστά περιγραφή και άρα μια παύση μέσα στο χρόνο της αφήγησης. Οι επικές εκφράσεις (δικαίως) έχουν μελετηθεί κατά κόρον σε σχέση με το αφηγηματικό πλαίσιο σε αναζήτηση συμβολισμών και ερμηνευτικών κλειδιών για την αφήγηση στην οποία εντάσσονται, καθώς και ως προς την εσωτερική εστίαση της περιγραφής μέσω του χαρακτήρα που παρατηρεί το έργο τέχνης. Σε μια από τις πρώτες μου δημοσιεύσεις, προσεγγίζοντας αφηγηματολογικά το φαινόμενο της εκφράσεως, και δη υπό φεμινιστική προοπτική, μελέτησα περισσότερο τα σημεία τριβής ανάμεσα στην αφήγηση και την περιγραφή, αναζητώντας ενδεχόμενες ρωγμές ανάμεσά τους. Στην παρούσα ανακοίνωση, αντίθετα, θα διερευνηθούν τα σημεία σύγκλισης, με αναφορά κυρίως στη χρήση των γραμματικών χρόνων στις επικές εκφράσεις από την Αινειάδα του Βιργίλιου ως τα Καρχηδονιακά του Σίλιου.

Στέλιος Παναγιωτάκης

«Σώμα και τέχνη στα Σατυρικά του Πετρωνίου»

Στα Σατυρικά του Πετρωνίου κυριαρχούν εικόνες όπου το ανθρώπινο σώμα (ιδίως το ανδρικό) δυσλειτουργεί, ακρωτηριάζεται, διαμελίζεται. Η έμφαση στην απώλεια της σωματικής ακεραιότητας στο μυθιστόρημα του Πετρωνίου έχει ερμηνευθεί σε σχέση με την αισθητική της σωματικής παραμόρφωσης που χαρακτηρίζει τη Νερώνεια λογοτεχνία καθώς και με ζητήματα συνοχής και ανθρώπινης ταυτότητας στη στωϊκή φιλοσοφία. Άλλες αναγνώσεις του κυρίαρχου αυτού μοτίβου υπογραμμίζουν το ρόλο του σώματος ως μεταφοράς για το λογοτεχνικό έργο και περιγράφουν τη λογοτεχνική δημιουργία με όρους ανατομίας. Στην παρούσα ανακοίνωση σκοπεύω να διερευνήσω το φάσμα μεταξύ ακέρατου και διαμελισμένου σώματος στην εικονοποιία των Σατυρικών και να υποστηρίξω, μέσω της μελέτης του επεισοδίου στον Κρότωνα, ότι ο Πετρώνιος ενδεχομένως κατασκευάζει αναλογίες μεταξύ του ανθρώπινου σώματος και αντικειμένων θεατρικής τέχνης ή ψυχαγωγίας, όπως οι μαριονέτες ή οι αρθρωτές κούκλες. Από την ίδια την κατασκευή τους τα αντικείμενα αυτά θέτουν ερωτήματα για τη σχέση μεταξύ των μερών του σώματος και του σώματος στο σύνολό του, για τη σύνδεση και την αποσύνδεση των μερών ενός όλου καθώς και για την κινητήρια δύναμη που τα ζωντανεύει. Τα ερωτήματα αυτά αποκτούν ιδιαίτερο ενδιαφέρον αν συσχετιστούν και με την πολύπλοκη φυσιογνωμία του έργου του Πετρωνίου.

Βασίλης Ευαγγελίδης

« Η αρχαιολογία της ρωμαϊκής Μακεδονίας μέσα από τα μάτια του «Όνου – Λούκιου»

Το ελληνικό πρωτότυπο "Λούκιος ή όνος" που ενέπνευσε τη Μεταμόρφωση του Απουλήιου αποκαλύπτει, με σατιρικό ύφος, τη ζωή στη ρωμαϊκή επαρχία της Μακεδονίας του 2ου αιώνα μ.Χ. Οι πολύχρονες ανασκαφές στην περιοχή επιβεβαιώνουν ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών και πολιτικών αλλαγών και μία ριζική αλλαγή του δομημένου περιβάλλοντος. Η παρουσίαση επιδιώκει να αναδείξει τα αρχαιολογικά

στοιχεία που συμπίπτουν με τη διήγηση του Λούκιου, προσφέροντας μια μοναδική εικόνα του περιβάλλοντος και της ζωής στην περιοχή.

ΑΥΣΟΝΙΟΣ

Ελένη Γκαστή

«*Ausonius Cupido Cruciatius*: Από τη θέα των εικόνων στη θέα των λόγων»

Η ανακοίνωση διερευνά την αλληλεπίδραση των εικαστικών τεχνών και των ποιητικών εικόνων, εστιάζοντας στην περίπτωση του *Cupido cruciatius* του Αυσόνιου. Μέσα από την ανάγνωση του πεζού προοιμίου και του ποιήματος, η ανακοίνωση αυτή διερευνά τη δυναμική σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στα άναυδα σημεία της ζωγραφικής και τα γλωσσικά σημεία του ποιήματος καθώς και την επίδρασή της στον αναγνώστη. Σε αυτό το πλαίσιο τα ερωτήματα που θέτει η παρούσα ανακοίνωση είναι τα εξής: 1) σε ποιο βαθμό η διαλεκτική σχέση των δύο αλληλοσυμπληρούμενων πεδίων, του κειμένου και του παρακειμένου, προδιαγράφει μια ποιητική τέχνη εικαστικών προδιαγραφών στη βάση της έννοιας της αληθοφάνειας; 2) κατά πόσο το παρακειμενικό πεδίο μελέτης του ποιήματος του Αυσόνιου εμπεριέχει εκείνες τις ειδολογικές ενδείξεις που επικαθορίζουν την κειμενική οικονομία και καθοδηγούν τον αναγνώστη; 3) κατά πόσο η προγραμματική παρακειμενική διαμεσικότητα του ποιήματος αποκαλύπτει τις διακειμενικές σχέσεις του και επικαθορίζει τον μετακειμενικό σχολιασμό του;

Φώτιος Πολυμεράκης

«Οι εικαστικές τέχνες ως πηγή έμπνευσης στην ποίηση του Αυσόνιου»

Εξετάζεται η επίδραση των εικαστικών τεχνών σε τρία *opuscula* του Αυσόνιου, στα δύο πιο φιλόδοξα, κατά γενική παραδοχή, ποιήματά του, *Cupido cruciatius* και *Mosella*, και στον *Ludus septem sapientum*. Στόχος της εργασίας είναι να αναδείξει αν και κατά πόσο σκηνές ζωγραφικής ή ανάγλυφες παραστάσεις αποτέλεσαν το έναυσμα για την ποιητική σύλληψη είτε ολόκληρου του *opusculum* είτε επιμέρους σκηνών του. Ρητή αναφορά του ποιητή ότι το έργο είναι εμπνευσμένο από ζωγραφική σύνθεση (τοιχογραφία) υπάρχει μόνο στο πεζό αφιερωτικό προοίμιο του *Cupido cruciatius*.

Βασίλειος Παππάς

«Συμβουλές σε έναν ζωγράφο: Αυσόνιος (*Biss.* 5, 6 και *Epigr.* 11) και *AL* 23 R.² (= 10 S.-B.)»

Μελετώνται τέσσερα επιγράμματα, εκ των οποίων τα τρία ανήκουν στον Αυσόνιο (*Biss.* 5, 6 και *Epigr.* 11) και το τέταρτο (*AL* 23 R.2 = 10. S.-B.) περιλαμβάνεται στην *Anthologia Latina*. Στόχος της ανακοίνωσης είναι να αναδείξει τη μεταποιητική διάσταση των εν λόγων ποιημάτων, τα οποία εντάσσονται στη λογοτεχνική παράδοση του ανταγωνισμού μεταξύ ποίησης και ζωγραφικής.

ΥΣΤΕΡΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ - ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ – ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

Δημήτριος Νικήτας

«Καλλιτεχνία και λογοτεχνία στον Οπτατιανό Πορφύριο»

Ο θεμελιωτής της "οπτικής ποίησης" Οπτατιανός Πορφύριος χρησιμοποιεί συχνά όρους που αναφέρονται στις καλές τέχνες, όπως την ζωγραφική και την υφαντική. Κρίνεται ως εκ τούτου απαραίτητη μία εξέταση του ποιητικού του έργου υπ' αυτές τις οπτικές γωνίες, οπότε αποκαλύπτεται μια νέα και πολύ ενδιαφέρουσα κατηγοριοποίηση των ποιημάτων του. Αποδεικνύεται ότι οι καλές τέχνες αποτέλεσαν σοβαρότατη πηγή έμπνευσης και οδήγησαν στη σύνθεση ιδιότυπων ποιητικών έργων υψηλών λογοτεχνικών αξιώσεων.

Στέλλα Πριόβολου

«Διάλογος μεσαιωνικής λατινικής λογοτεχνίας και μουσικής»

Η πολιτισμική σημασία της Λογοτεχνίας για την περίοδο του Μεσαίωνα. Η σύνδεση της Μεσαιωνικής Λογοτεχνίας με την Μουσική μέσα από την θρησκευτική και την κοσμική ποίηση. Η μετάβαση από την Μουσική της αρχαίας Ρώμης στην Μουσική του Μεσαίωνα και η επίδρασή της στην νεότερη Μουσική της Δύσης.

Ρουμπίνη Δημοπούλου

«Leon Battista Alberti, *De pictura*: Κειμενικές απεικονίσεις της αναγεννησιακής τέχνης»

Ο πολυδιάστατος ουμανιστής Leon Battista Alberti το πρώτο μισό του 15ου αι. παραδίδει στη λατινική την πραγματεία "*De pictura*". Έχει προηγηθεί η αρχική εκδοχή του έργου στην τοπική διάλεκτο της Τοσκάνης. Στην παρούσα εργασία εξετάζονται αντιπροσωπευτικά αποσπάσματα που αποκαλύπτουν την οπτική του συγγραφέα για την πρόωμη αναγεννησιακή ζωγραφική, όπως διαμορφώθηκε τόσο από τις προσεγγίσεις των κλασικών όσο και των συγγραφέων του Μεσαίωνα.

Οργανωτική Επιτροπή:

- **Γιώργος Καζαντζίδης** (Επίκουρος Καθηγητής Λατινικής Φιλολογίας, Τμήμα Φιλολογίας Πανεπιστημίου Πατρών, gzazantzidis@upatras.gr)
- **Μιχαήλ Λίπκα** (Καθηγητής Κλασικής Φιλολογίας, Τμήμα Φιλολογίας Πανεπιστημίου Πατρών, lipka@upatras.gr)
- **Κατερίνα Οικονομοπούλου** (Επίκουρη Καθηγήτρια Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας, Τμήμα Φιλολογίας Πανεπιστημίου Πατρών, oikonomk@upatras.gr)
- **Έλενα Παρτίδα** (Δρ Αρχαιολόγος - Ιστ.Τέχνης, Υπουργείο Πολιτισμού, epartida@culture.gr)